

Uit: 'Nummer 17', Jack Eljon

Toen Friesland eind april bevrijd werd, zeiden ze: 'Nou, je mag je naam zeggen.' Ik zweeg. 'Zeg nou maar hoe je heet, de oorlog is voorbij.' Maar ik had mijn tante in Haarlem beloofd dat ik mijn naam nooit zou zeggen. En als ik iets beloof dan houd ik me eraan. Ze hebben me gesmeekt, ze hebben me geslagen, ze hebben van alles geprobeerd om me mijn naam te laten zeggen. 'Ik weet het niet,' hield ik vol. 'Ik weet niet meer hoe ik heet.' Maar in mijzelf zei ik: 'Ik heet Jacky Eljon, dat weet ik best.'

In Westerbork, waar mijn moeder in februari 1945 was beland, kregen ze na de bevrijding lijsten te zien met namen van kinderen die waren opgedoken. Maar mijn naam stond er niet bij, want ik was anoniem. Ik bleef bij de familie Langeraap. Later heb ik begrepen dat ze me echt in huis hadden willen houden. Het Rode Kruis was er inmiddels van op de hoogte dat er in Hommerts een jongetje zat dat zijn naam niet meer wist. Zij organiseerden een ontmoeting met vrouwen uit Westerbork, allemaal vrouwen wier kinderen niet waren teruggekeerd.

Op 31 mei 1945, twee dagen voor ik acht werd, kwam een verpleegster van het Rode Kruis mij halen. Zij nam mij mee naar een Rode Kruispost in Sneek. Het was een heel eind, ik zat zo'n vijftien kilometer bij haar achterop de fiets. Ze bracht me naar een gymnastieklokaal van een school, waar allemaal streng kijkende dames en heren achter een tafel zaten. 'Dit is het jongetje dat zijn naam niet meer weet,' zei de verpleegster die mij had opgehaald. Na een tijdje kreeg ik een duw in mijn rug: 'Ga maar naar je mama toe.'

Verderop zaten op een rij twintig kaalgeknipte vrouwen. Ik zag haar meteen, maar ik mocht niet naar haar toe, ik moest bij nummer 1 beginnen. Zo liep ik langs al die vrouwen met stekeltjes. Allemaal wilden ze me wel hebben, want allemaal waren ze kinderen kwijtgeraakt. Aan het einde van de rij, op de zeventiende plaats, zat mijn moeder. Ik sprong bij haar op schoot. Eindelijk, na vier jaar had ik haar weer bij mij.

Nooit heb ik me meer zo één met haar gevoeld als in dat lokaal in Sneek. Na de ontmoeting zijn we naar Westerbork gegaan, waar zij bivakkeerde. Ze sliep in de comfortabele officiershuisjes waar tijdens de oorlog de SS'ers zaten. Nu waren de rollen omgedraaid, en zaten de Duitse soldaten in de barakken. Op die eerste avond in Westerbork kwam mijn vader ook. Hij had zijn werk bij de Amsterdamsche Bank al weer opgepakt, alleen voorlopig niet in Amsterdam maar in Groningen. Omdat zijn vrouw nog in het kamp verbleef, was hij in het bezit van een inrijpas, en kon hij elk moment het kamp in- en uitrijden.

De allereerste keer dat hij me zag, viel hij op zijn knieën en dankte de Lieve Heer dat die mij gered had. Wat doet die man raar, dacht ik, want ik wist helemaal niets van Onze Lieve Heer af. Later begreep ik dat hij door de oorlog, door het onderduiken, verschillende christelijke gewoontes had overgenomen. Op dat moment, toen ik die man daar op zijn knieën zag liggen, vond ik hem gek en afstotend. Hij leek helemaal niet op mijn vader van voor de oorlog, de man naar wie ik zo verlangd had. Ik keerde me van hem af, weigerde Nederlands met hem te praten. Vergeet niet: ik had een heel goede vriendschap gekend in Hommerts, en deze man leek in niets op die man.

Mijn achtste verjaardag, twee dagen later, vierden we nog in Westerbork. Ik kreeg zelfs een cadeau: een pennetje en acht potjes gekleurde inkt, om mee te tekenen. Maar het helderst staat me voor de geest dat ik een ei wilde eten. Dat kreeg ik, een gebakken ei in een pannetje. Voor het raam van het officiershuisje waar mijn moeder bivakkeerde heb ik dat ei opgegeten, terwijl aan de andere kant de Duitsers stonden, bewaakt door Nederlandse soldaten. Voor hun ogen heb ik het pannetje uitgelikt - dat was mijn wraak.